

Szczegółowy rozkład materiału nauczania w klasie 1

Historia. Zakres rozszerzony

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
1. Historia – periodyzacja, źródła	I. Historia jako nauka. Uczeń: 1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródło historyczne); 2) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych; 3) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystych	I. Historia jako nauka. Uczeń: 2) wyjaśnia zasady krytycznej analizy i interpretacji różnych rodzajów źródeł historycznych	1
I. PRADZIEJE I HISTORIA STAROŻYTNEGO WSCHODU			
2. Źródła do historii starożytnej	I. Historia jako nauka. Uczeń: 2) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych	I. Historia jako nauka. Uczeń: 1) charakteryzuje nauki pomocnicze historii (genealogia, chronologia, archiwistyka, paleografia, heraldyka)	1
3. Najdawniejsze dzieje człowieka		II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) charakteryzuje pradzieje ludzkości z podziałem na epoki; 2) wyjaśnia konsekwencje wprowadzenia rolnictwa, hodowli i przejścia do osiadłego trybu życia	2
4. Starożytna cywilizacja Mezopotamii i pierwsze imperia	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz przedstawia ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji	2
5. Egipt faraonów	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz przedstawia ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji	2

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
6. Fenicjanie i lud Izraela	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 1) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja) oraz przedstawia ich wkład do kulturowego dziedzictwa ludzkości; 2) omawia najważniejsze etapy w starożytnych dziejach narodu żydowskiego	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji; 2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego; porównuje ją z kolonizacją fenicką w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych	1
7. Starożytne cywilizacje Indii i Chin		II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń: 3) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Dalekiego Wschodu	1
Powtórzenie			1
II. ŚWIAT STAROŻYTNÝCH GREKÓW			
8. Początki cywilizacji greckiej	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich polis; 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji; 2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego; porównuje ją z kolonizacją fenicką w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych; 3) charakteryzuje kulturę kreteńską i mykeńską	2
9. Ateny i Sparta	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 1) porównuje organizację społeczeństw: Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich polis	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 4) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa; IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 5) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatela w późniejszych epokach	2

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
10. Wojny grecko-perskie i ich następstwa	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego		2
11. Społeczeństwo polis. Religia, teatr i sport w życiu Greków	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 6) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> ; IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie; 5) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatel w późniejszych epokach	2
12. Nauka, sztuka i architektura w Grecji klasycznej i archaicznej	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 3) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie	1
13. Aleksander Wielki i hellenizm	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 2) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego	III. Świat starożytnych Greków. Uczeń: 6) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał <i>paidei</i> ; IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 3) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie	1
Powtórzenie			1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
III. RZYM I ŚWIAT ŚRÓDZIEMNOMORSKI POD RZYMSKIM PANOWANIEM			
14. Początki dziejów Rzymu i narodziny imperium	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 2) omawia charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) omawia początki Rzymu, z uwzględnieniem kultury Etrusków; 3) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej; 5) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatela w późniejszych epokach	2
15. Państwo rzymskie w II–I w. p.n.e.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 2) omawia charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 2) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej; 5) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatela w późniejszych epokach	2
16. Państwo i społeczeństwo rzymskie w I–II w. n.e.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 2) omawia charakter ekspansji rzymskiej; wyjaśnia pojęcie imperium	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie; 7) wyjaśnia znaczenie pojęcia pokoju rzymskiego oraz <i>Barbaricum</i>	2
17. Kultura Imperium Rzymskiego	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 4) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie	1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
18. Religie tradycyjne i rozwój chrześcijaństwa	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 3) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim; 4) charakteryzuje znaczenie chrześcijaństwa dla zmian w kulturze i obyczajowości Rzymian	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 6) charakteryzuje kulturotwórczą nowość chrześcijaństwa	1
19. Kryzys Imperium Rzymskiego i upadek cesarstwa na Zachodzie	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta; 3) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim; 5) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku państwa rzymskiego	I. Historia jako nauka. Uczeń: 3) analizuje różne oceny historiografii, dotyczące dziejów ojczyźtych i powszechnych; IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń: 3) rozpoznaje dziedzictwo antyku grecko-rzymskiego we współczesnym świecie	2
Powtórzenie			1
IV. KSZTAŁTOWANIE SIĘ ŚREDNIOWIECZNEJ EUROPY			
20. Źródła do historii średniowiecza	I. Historia jako nauka. Uczeń: 2) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych	I. Historia jako nauka. Uczeń: 1) charakteryzuje nauki pomocnicze historii (genealogia, chronologia, archiwistyka, paleografia, heraldyka)	1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
21. Powstanie państw barbarzyńskich na gruzach cesarstwa zachodniego	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego; 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; 4) wyjaśnia pojęcie <i>christianitas</i> (ze szczególnym uwzględnieniem duchowej i kulturowej roli benedyktynów)	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 5) charakteryzuje duchową i cywilizacyjną rolę mnichów irlandzkich; VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 2) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie	1
22. Bizancjum – nowy Rzym	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 1) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego	1
23. Arabowie i świat islamu	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii; 3) przedstawia charakter i główne kierunki ekspansji arabskiej; 4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej	V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń: 2) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej; 3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łacińską i bizantyjską oraz wpływ podboju ziem chrześcijańskich na rozwój cywilizacji islamu	1
24. Monarchia Karola Wielkiego	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego; 2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 4) ocenia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej	1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
25. Europa pokarolińska i początki feudalizmu	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji; VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 3) charakteryzuje kierunki ekspansji Normanów i ocenia jej skutki; VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich	1
26. Kształtowanie się państw w północnej, środkowej i wschodniej Europie	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje pojęcie Słowiańszczyzny we wczesnym średniowieczu; 2) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej; 3) charakteryzuje kierunki ekspansji Normanów i ocenia jej skutki	1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
27. Władze i idee uniwersalne – cesarstwo, Kościół, kultura	VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń: 2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów; VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 1) wyjaśnia duchowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papieża z cesarstwem o przewodnictwo w <i>christianitas</i>; 2) charakteryzuje istotę i przebieg reformy Kościoła w X i XI wieku (reformy gregoriańskie); XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa jako podstawy ścisłej więzi wiary religijnej i rozumu, ze szczególnym uwzględnieniem roli św. Tomasza z Akwinu; 2) rozpoznaje trzy podstawowe wyznaczniki zasięgu zachodniej <i>christianitas</i>: łacina (język liturgii i nauki), etos rycerski i sztuka gotycka; 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką.	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 1) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym; 2) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie	2
28. Powstanie państwa polskiego	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.; 4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) przedstawia geografię plemienną Polski przedpiastowskiej; 2) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego; 4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.); XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 4) określa znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego)	1

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
29. Monarchia piastowska do 1138 r.	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) charakteryzuje rolę współdziałania Kościoła i państwa dla utrwalenia polskiej suwerenności (św. Wojciech, arcybiskupstwo gnieźnieńskie); 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.; 4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 2) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego; 3) wyjaśnia znaczenie królewskich koronacji pierwszych Piastów; 4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.); 5) charakteryzuje spór Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem	2
30. Społeczeństwo, gospodarka i kultura w czasach pierwszych Piastów	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego; 2) charakteryzuje rolę współdziałania Kościoła i państwa dla utrwalenia polskiej suwerenności (św. Wojciech, arcybiskupstwo gnieźnieńskie); 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.; 4) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII wieku XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 4) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotyką	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń: 3) wyjaśnia znaczenie królewskich koronacji pierwszych Piastów; 4) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.); XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 4) określa znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego)	2
Powtórzenie			1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
V. ROZKWIĆ ŚREDNIOWIECZA			
31. Wieś i miasto w Europie Zachodniej	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; 2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu; 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; 3) wyjaśnia rolę zmian klimatycznych dla przemian gospodarczych w średniowiecznej Europie (rozwój rolnictwa w XI–XIII wieku)	2
32. Władza i społeczeństwo w Europie Zachodniej	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 1) wyjaśnia duchowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papieża z cesarstwem o przewodnictwo w <i>christianitas</i> ; VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 3) opisuje i wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie	2
33. Krucjaty i zagrożenia zewnętrzne Europy	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty oraz przedstawia ich skutki	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 3) opisuje kierunki, charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy	1

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
34. Kościół i kultura europejska rozkwit średniowiecza	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury zachodniego średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa jako podstawy ścisłej więzi wiary religijnej i rozumu, ze szczególnym uwzględnieniem roli św. Tomasza z Akwinu; 2) rozpoznaje trzy podstawowe wyznaczniki zasięgu zachodniej <i>christianitas</i> : łacina (język liturgii i nauki), etos rycerski i sztuka gotycka; 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 2) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie; XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej; 2) charakteryzuje znaczenie scholastyki dla rozwoju teologii, filozofii i nauk przyrodniczych; 3) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza, w tym rolę franciszkanów i dominikanów	2
35. Polska dzielnicowa – przemiany polityczne i zagrożenia zewnętrzne	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 2) przedstawia nowe zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, Zakon Krzyżacki, Mongołowie) oraz wewnętrzne (partykularyzm interesów poszczególnych władców); 5) zestawia najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy w okresie od XII do XIV wieku	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego	2

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
36. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Polski dzielnicowej	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego; 3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 4) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotyką	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 2) porównuje zasady kolonizacji na prawie polskim i na prawie niemieckim; 3) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce	2
Powtórzenie			1
VI. SCHYLEK ŚREDNIOWIECZA			
37. Kryzys społeczno-ekonomiczny i wielkie konflikty polityczne w Europie	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym; XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.; 3) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne (czarna śmierć) późnego średniowiecza; XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 2) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza, w tym rolę franciszkanów i dominikanów	2

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
38. Władze uniwersalne i państwa Europy Zachodniej	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.; XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza; 2) charakteryzuje kryzysy religijne, polityczne, społeczne i zdrowotne (czarna śmierć) późnego średniowiecza; 3) opisuje i wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie	1
39. Państwa w środkowej, wschodniej i północnej Europie	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu; 2) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.; XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność Polski dla mieszkańców państwa Zakonu Krzyżackiego; 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV wieku	VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń: 3) opisuje kierunki, charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń: 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich; XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów	1

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
40. Zjednoczenie ziem polskich i budowa Królestwa Polskiego	X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń: 4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła (znaczenie istnienia metropolii gnieźnieńskiej); XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.; 5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność Polski dla mieszkańców państwa Zakonu Krzyżackiego; 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV wieku	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 2) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie (Rusini, Ormianie); charakteryzuje tolerancyjną na tle współczesnego Zachodu politykę Kazimierza Wielkiego wobec Żydów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej	2

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
41. Unia Polski z Litwą. Panowanie Władysława Jagiełły	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgry i Litwą w XIV–XV w.; 4) wyjaśnia początek ewolucji unii polsko-litewskiej: od unii w Krewie do unii w Horodle; 5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność Polski dla mieszkańców państwa Zakonu Krzyżackiego; 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV wieku	I. Historia jako nauka. Uczeń: 3) analizuje różne oceny historiografii, dotyczące dziejów ojczyźnych i powszechnych; XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.	2

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
42. Polska i Litwa w średniowieczu pod rządami Jagiellonów	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.; 4) wyjaśnia początek ewolucji unii polsko-litewskiej: od unii w Krewie do unii w Horodle; 5) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej; wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność Polski dla mieszkańców państwa Zakonu Krzyżackiego; 6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV wieku	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa oraz utrwalenie unii polsko-litewskiej; 5) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV wieku; 6) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.	2
43. Gospodarka i społeczeństwo Polski w XIV i XV w.	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich	XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa; 4) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.	2
44. Kultura polska późnego średniowiecza	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 3) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza; 4) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej; 5) charakteryzuje sztukę romańską i gotyką	XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń: 1) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej	2

AUTORZY: Zespół WSiP

Temat	Treści nauczania – wymagania szczegółowe z podstawy programowej		Proponowana liczba godzin lekcyjnych
	zakres podstawowy	zakres rozszerzony	
45. Koniec średniowiecza i spadek po epoce	XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń: 3) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy	I. Historia jako nauka. Uczeń: 3) analizuje różne oceny historiografii, dotyczące dziejów ojczystych i powszechnych XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń: 4) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa narodów z XV wieku	1
Powtórzenie			1